

SYLVIE GERMAIN

Plačka pražských
ulic

SYLVIE GERMAIN
PLAČKA PRAŽSKÝCH ULIC

Přeložila Lucie Koryntová

Sylvie Germain: La Pleurante des rues de Prague

Projekt je realizován s finanční podporou hl. m. Prahy.

Copyright © Éditions Gallimard, 1992

Translation © Lucie Koryntová, 2025

Cover photography © Viktor Jonáš, 2025

ISBN 978-80-7511-821-9

ISBN 978-80-7511-822-6 (epub)

ISBN 978-80-7511-823-3 (pdf)

*Bratrovi,
sestrám*

*Nedbám na vodní hodiny,
my už dávno měříme rok slzami;
hostit anděla by bylo krásné,
ale k neunesení by bylo, kdyby anděl hostil nás.*

VLADIMÍR HOLAN

PROLOG

1.

Vešla do knihy. Vstoupila na stránky knihy, jako když tulák vnikne do prázdného domu, do zpustlé zahrady.

Vstoupila znenadání. Ale celá léta kolem knihy těkala. Tu a tam o knihu, jež však ještě neexistovala, lehounce zavadila, obrátila její nepopsané stránky a někdy dokonce ty bílé stránky v očekávání slov neznatelně rozšelestila.

Z jejích kročejí stoupala vůně inkoustu.

Vklouzla do knihy. Vkradla se na stránky, jako sen přichází ke spáči, rozvíjí se v jeho spánku, snuje v něm obrazy a do jeho krve, do jeho dechu zapouští slabé ozvuky hlasů.

Chodí všude, vnikne, kam se jí zlíbí, prochází stěnami stejně snadno jako kmeny stromů nebo pilíři mostů. Žádný materiál pro ni není překážkou; ani kámen, ani železo, ani dřevo, ani ocel ji nezastaví v pohybu, nezadrží její kroky. Veškerá hmota má pro ni tekutost vody.

Postupuje přímo kupředu, nikdy necouvne. Toulá se poháněna neznámým nutkáním a její orientační smysl je nadmíru matoucí. Stává se, že uprostřed liduprázdné ulice znehybní nebo bez zjevného důvodu změni směr. To proto, že zachytila zvuk, který může zaslechnout pouze ona. Tlukot srdce, které kdesi v pokoji, kuchyni či projíždějící tramvaji svírá nesnesitelná samota nebo bolest nebo strach.

Nezřídká se stává, že tlukot lidského srdce, který takto vzbudil její pozornost a přitáhl její kroky, je tlukotem srdce, které již dávno utichlo. S mrtvými se stýká stejně jako s živými, sluchem dokáže postřehnout i ten nejnepatrnější dech, ty nejvzdálenější ozvěny.

V jejích šlépějích odnepaměti září barva inkoustu, tisíckrát vyschlého a oživeného.

Vtrhla do knihy. Pohybuje se tak neustále, jako vítr.

Bez varování se vynoří na místě a v okamžiku, kdy ji nikdo nečeká, nikterak na ni nemyslí. V tu chvíli na sebe strhne veškerou pozornost. Prochází a nehledí na údiv, který vyvolává, velký rozruch, který vzbuzuje. Snad ani neví, že si jí někdo všimnul.

Kráčí a nikdy se neohlédne. Ubírá se svou cestou. A nikdo by nedokázal říci, kam má namířeno, co určuje rytmus její chůze, co ji pohání. Míjí jako zaběhlí psi, tuláci, suché listy unášené větrem.

Vítr, inkoustový vítr se zvedá, když prochází, a vane v jejích kročejích.

A kniha, která následuje, složená jen z jejích šlépějí, odchází zrovna tak vedena náhodou.

2.

Ale jak je to s náhodou? Někdy je šťastná, jindy zas nešťastná, jsou s ní spojeny představy rizika, nejistoty, nebezpečí a dobrodružství. Pojem náhody je tak unikavý a nejednoznačný, je třeba s ním zacházet opatrně.

Náhodou, která určuje zjevení této podivné tulačky a která vede její kroky skrze zdi, nelze jednoduše považovat za vrtoch bez cíle. V této těkající ženě je tolik vážnosti, v jejím pohybu brázdícím ulice tolik trpělivosti a vytrvalosti a v jejích prchavých zjeveních je tolik naléhavosti.

Neboť když se vynořuje, protrhává viditelnost, majestátně vstupuje do pohledu, zjednává si pozornost všech smyslů a vyvolává v srdci rozruch.

Je to vlastně samotné psaní tohoto textu, které postupuje tápavě, které z nedostatku celkového pohledu a jasného značení křičuje nazdařbůh. Ale jak sepsat kroniku toulek neznámé ženy, jež se v prostoru viditelného objevuje jen přerývavě?

Vítr, inkoustový vítr, který se zvedá z jejích kročejí, ohýbá slova, třese jimi, vykořeňuje obrazy

schované v paměti na hranici zapomnění a listuje stránkami budoucí knihy, jež nutně musí být úryvkovitá, nezavršená.

3.

Ta neznámá žena, kdo to tedy je?

Vidina, jež sama roznáší, rozsévá vidiny.

Vidina skoupá na svá zjevení. Ukázala se jen několikrát a vždy jen na chvilku. Avšak pokaždé byla její přítomnost krajností.

Vidina spjatá s jedním místem, vycházející z kamenů jednoho města. Jejího města – Prahy. Nikdy se neobjevila jinde, ačkoliv by to jistě bylo v její moci.

Tato žena nemá ani jméno, ani věk, ani tvář. A jestli snad ano, drží je v tajnosti.

Její tělo je majestátní a znepokojivé. Je nesmírná, je to obryně. A silně napadá na jednu nohu. Její levá noha je mnohem kratší než pravá. Zvedá nohy s velkou námahou, jako by byly velmi těžké, avšak s ještě větší námahou je klade před sebe, jako by hrozilo, že se při dotyku se zemí snadno zraní.

Oblečení má prosté, z hrubé a špatně střižené látky. Její mohutné tělo bez půvabu je spíše zabalené než oblečené v kusech jutového či konopného plátna. Jako by si plášť, který obepíná její široká ramena

a spadá jí do půli lýtek, stříhla s nějaké plachty stržené ze zábradlí lešení.

Tolikeré lešení strmí na průčelích domů; trubky zrezly, u jejich patek roste tráva. Některé uličky jsou těmi výztužemi z rozežraného kovu a plesnivějícího dřeva docela uzavřeny. Světlo do nich nepronikne; pod lávkami uváznul stín, hromadí se a pomalu tuhne. Na uvolněných prknech ochozů spí mezi vy-padanými kamennými a štukovými úlomky frontonů ptáci.

Její šaty, které jí spadají až k podpatkům, jsou z hrubého sukna. Stíny v záhybech jsou černé jako saze. Tkanina je tak ošoupaná, že by stačilo málo a roztrhla by se. Ostatně lem se již celý roztřepil a vláčí se po dlažbě, kde na sebe chytá prach a bláto.

Žena si se svým zevnějškem nedělá starosti.

Lidé, jejichž srdce je příliš obnažené, neutěšené, jsou takoví. Nic nemůže zahalit ty, jejichž srdce spočívá v noci a jejichž myšlenky se třepí liduprázdnými ulicemi.

Ačkoliv je obrovská a těžkopádná a ačkoliv tak silně kulhá, ta žena svou chůzí nepůsobí žádný zvuk.

Její kroky jsou tiché, avšak její tělo šelestí.

V záhybech jejích šatů rozechvěle šumí vítr, tiše v nich šepotá inkoust, anebo slzy?

KRONIKA JEJÍCH ZJEVENÍ

ZJEVENÍ PRVNÍ

*Kdo přechází po zápraží,
čí kroky šeptají v duši,
čí blízkost samota tuší,
kdo vchází, koho se táží?*

Nikoho nevidím.

BOHUSLAV REYNEK

Poprvé se zjevila jednoho podzimního večera v uličce Starého Města. Mrholilo. Pach rzi a červotivého dřeva, který stoupal ze starých lešení zapomenutých na průčelích domů, se prolínal se zápachem mlhy.

Mlha v Praze od konce podzimu až do konce zimy páchne a dokonce nabývá na hustotě. Dala by se téměř hmatat, jak za některých večerů houstne a žloutne. Mlha se sytí a zbarvuje kouřem z městských komínů a vzduch, ve kterém se vznáší prach z hnědého uhlí, chutná štiplavě, nicméně libě. Města stejně jako těla mají svůj pach. Svou kůži.

Obryně se ubírala klopýtavým krokem uličkou ozářenou sinavým světlem. Vyšla snad právě z domovních vrat ukrytých za lešením? Hlavou

zahalenou šálem ze lněného plátna barvy zašedlé slonoviny téměř dosahovala k prvnímu patru lešení. Široký hnědý plášť s kapucí jí visel z ramenou. Hlavu nesla vztyčenou.

Nosí ji tak neustále.

Při chůzi se tolik kymácela a její ramena byla tak široká, až se zdálo, že musí do podpěr, které byly celé nakřivo a jakžtakž nesly lávky, vrazit a strhnout celé lešení k zemi. Avšak těch skrovných trubek se sotva dotýkala. Její velké tělo se kolébá s nekonečnou něhou.

Poklidně kráčela mlhou soumraku. Ve slabém svitu pouličních lamp se měnily barvy jejího oblečení. Vše dostávalo nazelenalý, studený nádech jako v neonem osvětleném akváriu. Vysoké plechové popelnice lemující ulici stříbrně zářily.

Kráčela několik metrů přede mnou. Šla jsem stále za ní, aniž bych zrychlovala.

Při jejím prvním zjevení mě vůbec nenapadlo, že by to mohlo být právě zjevení. A když obryně zmizela stejně náhle, jako se objevila, údiv nevystřídalo ohromení, jako když je člověk svědkem zázraku. Ve všech koutech se kupilo tolik stínu, ve výztužích fasád bylo tolik dveří a bylo tam tolik mlhy – obryně se mi klidně mohla ztratit z očí jen tak, že vystoupila ze slabého pruhu světla, který se mihotal uprostřed uličky.

Kdepak, ten údiv byl jiné povahy. Náležel spíš k mystériu okouzlení než k dynamice zvědavosti.

Byl to údiv, který se teprve klubal, nedoputoval ještě k vědomí. Spočíval teprve v temnotách snu, který se právě rodil.

Ten údiv byl matným zachvěním srdce.

ZJEVENÍ DRUHÉ

*Po humnech je rozestřena
mlha jako váhy duší.*

*Roste vše, vše nablízku je.
Troubu vzkříšení si kuje
anděl v čekající hluši.*

BOHUSLAV REYNEK

Podruhé jsem ji zahlédla jen koutkem oka. Bylo to opět na Starém Městě. A mlha byla hustší než při prvním setkání. Nesetmělo se však ještě, pouliční lampy nesvítily. Tu bledou a pošmournou hodinu ale sotva šlo nazvat denní. Nebe bylo tak nízko, že se plazilo po střeších domů. Den pohltila mlha.

Železnou kovanou mříž kolem obruby studně na Malém náměstí bylo stěží vidět, jako by z kašny vyvěral už jen proud mléčné páry, která se ve velkých kotoučích valila do stran, ovíjela těch několik málo kolemjdoucích a halila jejich obrysy.

Ji jsem však pro její vysokou postavu a kulhání poznala hned. Mírně se kolébala zahalená ve fumarolách. Vzdalovala se.

Neustále vypadá jako někdo, kdo se vzdaluje, kdo odchází, aby se už nevrátil, a přesto pokaždé, když se objeví, vejde přímo do srdce toho, kdo je svědkem jejího zjevení. Ubírá se pohledem a pamětí pozpátku.

V okamžiku, kdy ji člověk spatří a rozpozná, je již pryč.

Jak jsem tenkrát měla uhodnout, kdo je ta žena? Toho mlžného dne barvy opálu vypadali všichni chodci přízračně; připomínali stíny, které ztratily svá těla z masa a krve.

Opodál na Staroměstském náměstí se chvíli rýsovala, chvíli mizela silueta Jana Husa stojícího na přídi své hranice z bronzu. Radniční věž, obě věže Týnského chrámu i kupole kostela svatého Mikuláše se rozplynuly. Celé náměstí bylo srovnáno se zemí.

Některé listopadové dny jsou takové – jako by naváděly viditelně, aby ztroskotalo.

A tak mě nepřekvapilo, že obryně chvíli křížovala sem a tam a pak se ztratila v mlze. Coby trosečnice mezi tolikerými trosečníky toho mlžného odpoledne konce podzimu.

Avšak údiv z toho, že jsem ji opět spatřila, již nabýval rozmachu vzrušení a vyvolal totéž tlumené zachvění srdce jako poprvé.

ZJEVENÍ TŘETÍ

*Vždyť ani ten, kdo je docela opuštěn
lidmi, přízraky, zvířetem i věcmi,
a kdo tedy hovoří sám se sebou,
neříká to kvůli sobě!*

VLADIMÍR HOLAN

Znovu se objevila jednou dopoledne na konci zimy. Tentokrát nebyla mlha. Nebe bylo azurově modré a ledový vzduch průzračný. Stalo se to v dlouhé ulici na Žižkově nedaleko Olšanských hřbitovů. Šedé závěje lemovaly chodníky a ve škarpe ležela hnědá sněhová břečka. Černá asfaltu tu a tam přerušoval zářivý třpyt náledí.

Obryně kráčela středem chodníku.

Tiše se belhala jako tehdy, když se objevila v zákrutu uličky zalité vodnatým světlem svítlen nebo když se vynořila z mlhy zahalující ono náměstíčko loni na podzim. Její tělo, jež kráčelo tak těžkopádně a zjevně s velkou námahou, se pohybovalo, aniž by do čehokoliv vráželo, aniž by svýma kulhavýma nohama hlučně dupalo po kočičích hlavách či asfaltu. Ač byla tak objemná a při chůzi se komíhala ze strany

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Plačka pražských ulic.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.